

דרוש ב'

« בענין תוקף הגדלת ז"א ביציאת מצרים, ובתחילה נקדים הקדמה אחת בענין סדר הגדלת ז"א.

דע כי כשנולד ז"א^א אז הוא זמן קטנותו עד היותו גדול בן י"ג שנים, ובזמן הקטנות הזה ודאי שיש לו גם כן מוחין דקטנות

נחוק מדבש

דרוש ב' של פסח מבאר « בענין תוקף הגדלת ז"א ביציאת מצרים, ר"ל כי בדרוש הקודם נתבאר כי בגלות מצרים נסתלקו מהז"א המוחין דגדלות ונשאר הז"א רק בבחינת עיבור ויניקה, ועתה יבאר כי כדי שיוכלו בני ישראל לצאת ממצרים נגדל הז"א בפעם אחת ובתוקף, והיינו שנגדל עד גדלות שני בעת יציאת מצרים, ובתחילה נקדים הקדמה אחת בענין סדר הגדלת ז"א בכללותו, ואחר כך נבאר סדר הגדלת ז"א ביציאת מצרים.

הנה סדר כניסת המוחין דקטנות וגדלות במשך י"ג שנים עד כ' שנים, יש בהם הרבה שמועות בדברי הרב ז"ל, (עיין צע"מ שכ"ח פ"ג וצניאורינו צאלרות חייס שער העיצורים פ"ג נסופו, ונשער מאמרו"ל אצום פ"ה מכ"א צלוך), ובהמשך פרק זה יבואר כי המוחין דקטנות פנימים ומקיפים מצד ישראל סבא ותבונה, וכן המוחין פנימיים דגדלות מצד ישראל סבא ותבונה נכנסים בז"א עד י"ג שנים, ואז נקרא הז"א בשם "גדול", והמקיפים דמוחין דגדלות דישסו"ת נכנסים בז' שנים עד היות הז"א בן כ' שנים, וענין סדר כניסת המוחין בז"א במשך י"ג שנים וכו' הוא רק בזמן תחילת האצילות, אבל עתה שכבר נאצל הז"א אין צורך שיעור הזמן, כי ברגע הם יורדים בז"א בכל תפילה ותפילה (שמארו"ל סס וכ"ה צע"מ שכ"ה פ"ג נחמילמו ונהגהם השמ"ס סס).

ועיין לעיל בדרוש א' (עמ'...) מה שהעתקנו באורך מהבלח"י (ד"ה שהס), כי הז"א יש לו ג' כלים פנימי אמצעי חיצון, וכדי שז"א יקבל המוחין בכלי האמצעי והחיצון הם מתלבשים תחילה בכלים דנה"י דאימא האמצעי והחיצון שהם נקראים כלים חיצוניים דנה"י דאימא, ובוה נתקן הז"א בפרצוף עיבור ויניקה הנקרא קטנות ז"א, ואחר כך מקבל ז"א המוחין בכלי הפנימי שלו מלובשים בכלים דנה"י דאימא הפנימי, ובוה נתקן הז"א בפרצוף הגדלות שלו, וזכור כלל זה בהמשך כל הפרק.

סדר הגדלת הז"א במוחין דקטנות

דע כי כשנולד ז"א^ב בתחילת בריאת העולם (ס"ט אות א), אז הוא זמן קטנותו של ז"א בבחינת יניקה עד היותו גדול בן י"ג שנים שאז מתחיל זמן גדלות ז"א, ובזמן הקטנות הזה ודאי שיש לו גם כן מוחין דקטנות כנזכר

כנזכר לעיל, והמוחין האלו דזמן הקטנות הם בחינת הלבושים והכלים^א של נה"י דאימא, ובתוכם מתלבשים גם הלבושים של נה"י דאבא, וכל אלו נכנסין תוך ז"א בסוד מוחין דקטנות עד היותו גדול מבן י"ג שנים ומעלה.

מתוק מדבש

לעיל בדרוש הקודם דף עט ט"ג (נעמ'...), והמוחין האלו דזמן הקטנות הם בחינת הלבושים והכלים^ב של נה"י דאימא ר"ל שהמוחין דקטנות דאימא נקראים על שם הכלים והלבושים של נה"י דאימא (ש"ס אות כ ממנו"ש ש"ה ח"צ פ"ו, דף מט ט"ז), ובתוכם של המוחין דקטנות דאימא מתלבשים גם הלבושים והכלים של נה"י דאבא עם המוחין דקטנות שמצד אבא הנקראים על שם הכלים והלבושים של נה"י דאבא, וכל אלו המוחין שמצד אבא ואימא נכנסין תוך כל קומת הז"א בסוד מוחין דקטנות וכן המוחין פנימיים דגדלות נכנסים בז"א כדלהלן עד היותו גדול מבן י"ג שנים ומעלה שאז נשלם הז"א ליקרא בשם גדול.

כתב השמן ששון (אות ז) כי מה שכתב הרב ז"ל הלבושים והכלים של נה"י דאימא, ר"ל שהלבושים הם בחינת הכלים עצמם, ע"כ.

עוד כתב השמן ששון (אות ה), הנה מה שכתב הרב ז"ל כאן שלבושי נה"י דאבא נכנסים תוך הז"א (וכן הוא נס"י הרש"ש זליל פסח), הוא לפי שמועה ראשונה בדרושי יו"ט (דף עז ט"ג וצנזאורינו חלק יו"ט עמ' רכח) שביו"ט נכנסים גם לבושי נה"י דאבא בתוך הז"א, ע"כ.

הנה נתבאר בדרוש זה כי בקטנות ז"א, המוחין הם לבושי נה"י דאבא ואימא, על זה אמר רבי מאיר פאפיר"ש ז"ל, כי בספר עין החיים (מנו"ש ש"ה ח"צ פ"ו דף מט ט"ז והלאה ונע"ח ש"מ פ"י) משמע, שהמוחין דקטנות ז"א הם זולת הלבושיין דנה"י דאבא ואימא, והלבושיין הם דבר בפני עצמו ר"ל שבתוך הלבושים דנה"י דאבא ואימא יש גם כן מוחין ממש, וכתב שם שפעם שמע מרבו כך, ופעם שמע מרבו כך.

ואמר הרמ"פ ז"ל כי ובוזה שבארנו שיש שמועות שונות בענין לבושי המוחין דז"א, גם מיושב מה שכתב הרב ז"ל בדרוש הקדיש (לעיל דף עז ט"א) שמות אחרים שיש ללבושיין דמוחין, וכאן כתב שמות אחרים שאין בזה קושיא, כי הם שמועות שונות מה ששמע מהרח"ו מהרב ז"ל.

ואמנם בחינת הלבושים הנזכרים דנה"י דאימא בזמן הקטנות הם שמות של אלהי"ם, כי הנה הבינה נקראת אלהי"ם כנודע, וכפרט בבחינת האחוריים של נה"י דאימא שהם הלבושים היותר חיצונים של נה"י דאימא והם בחינת המוחין דקטנות, ולפי שנה"י דאבא באים מלובשים תוך נה"י דאימא, ואינם מתגלים בז"א אלא

מתוק מדבש

וממשיך ואמר אבל מה שצריך ליישב הוא מה שכתוב לעיל בדרוש מוחין דציצית (דרוש ג דף ה ט"ז - ט"ג) עם מה שכתוב כאן בדרוש שלפנינו, כי שם משמע שאין הויו"ת שלימות במוחין של אימא ר"ל שהשמות המלאים דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן חסרים ה' אחרונה, והם רק שמות יה"ו, וכאן בפרקין כתב שבין בגדלות ראשון ובין בגדלות שני שמות המוחין, ר"ל של אבא ואימא שוים שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שלימות, וכן יש עוד כמה שינוים משם לכאן עיין שם באורך גדול, והשם יאיר עינינו ליישב הדברים שאינם סותרים זה את זה.

והשמן ששון אות ו' כתב על דברי הרמ"פ הנזכרים, וזה לשונו, לא ידעתי מאי קשה ליה, דודאי נשתנו המוחין דבחינת הזמנים (כ"ל דמג הפסח), להיות (הויו"ת) שלמים, לא כן (המוחין ליליית הנוהגים) בכל יום דבחינת הימים, דנודע דיש חילוק גם כן (בשמות המוחין) משבת לחול, עכ"ל, והיינו כי נתבאר לעיל בדרוש הקדיש דליל שבת (דף סמ ט"ג וצצאורינו שנת ח"צ עמ' נד ועמ' נח) כי שמות המוחין דקדיש בשבת משונה בכונתו מימות החול, וכן נתבאר לעיל בדרושי יו"ט (דף עז סו"ד וצצאורינו כרך יו"ט עמ' קסו והלאה) כי כונת המרגלאן שבתפילות העמידה של יו"ט אינם כמו בשבת, כי בשבת הם יותר במעלה מיו"ט, הרי כי לפי מעלת הזמן משתנים שמות המוחין ולכן בפסח השמות עסמ"ב הם שלימים.

הלבושים דחיצוניות נה"י דאבא ואימא הם שמות אלהי"ם

וממשיך ואמר ואמנם בחינת הלבושים הנזכרים דנה"י דאימא בזמן הקטנות הם שמות של אלהי"ם, כי הנה הבינה שהיא אימא נקראת אלהי"ם כנודע (בשער מאמרי חו"ל חזק פ"ק ה משנה כ"א), וכפרט בבחינת האחוריים של נה"י דאימא שהם הלבושים היותר חיצונים של נה"י דאימא שהם יותר בחינת דין ולכן הם שמות אלהי"ם, והם נעשים בחינת לבושי המוחין דקטנות דז"א מצד אימא, וגם המוחין דקטנות מצד אימא הם שמות אלהי"ם כמו הכלים החיצוניים דנה"י דאימא (וכנ"ל מש"ש אום כ'), ואמר עוד ולפי שנה"י דאבא עם המוחין דאבא באים מלובשים תוך נה"י דאימא שבתוך הז"א, ואינם מתגלים

על ידי הבינה, לכן גם הלבושים דנה"י דאבא הם נקרא מוחין דאלהי"ם על שם אימא והבן זה.

ואמנם בגדלות דז"א, אז הלבושים דנה"י דאימא הם יותר פנימיים, והם בבחינת שמות של אהי"ה, כנזכר לעיל כי במוח הדעת בלבד שהוא היסוד דאימא יש עשרה דמים והם עשר שמות אהי"ה בסוד האחוריים שלהם, ועל דרך זה גם הנצח וההוד יהיו בבחינת אהי"ה.

ונמצא כי מה שנתבאר לעיל שבגלות מצרים היו מתגלים עשרה דמים אלו, הנה הם בחינת הלבושים שבזמן הגדלות, כי

מתוק מדבש

ופועלים בז"א אלא על ידי הבינה שהיא אימא, לכן גם הלבושים החיצוניים דנה"י דאבא הם (ס"ג) נקראים מוחין דאלהי"ם על שם הנה"י דאימא, וכן המוחין דקטנות מצד אבא נקראים שמות אלהי"ם כמו הכלים החיצוניים דנה"י דאבא (ס"י ר"ט ורס"ט), והבן זה.

הלבושים דפנימיות נה"י דאבא ואימא הם שמות אהי"ה ואמנם בגדלות המוחין דז"א, אז הלבושים דנה"י דאימא הם יותר פנימיים, והם בבחינת שמות של אהי"ה, כנזכר לעיל דף עט ט"ג (לעיל עמ'...), כי בלבוש מוח הדעת בלבד שהוא היסוד דאימא יש עשרה דמים המלבישים לחמשה חסדים וחמש גבורות שבדעת דז"א, והם עשר שמות אהי"ה בסוד האחוריים שלהם כזה, א' א"ה אה"י אהי"ה, שכל אחד עולה ד"ם, ועל דרך זה תבין כי גם הנצח וההוד דאימא, שהמוחין חכמה ובינה דז"א מתלבשים בהם ונכנסים בתוך ב' קוים ימין ושמאל דז"א, יהיו בבחינת ב' שמות אהי"ה, ובסוף הדרוש מבואר שהנה"י דאימא הם ג' שמות אהי"ה במילוי יודי"ן אלפי"ן ההי"ן עיין שם, ובסידור הרש"ש בכוונות מוציא מצה מבואר שהנה"י דאבא הם גם כן שמות אהי"ה במילוי יודי"ן אלפי"ן ההי"ן על שם הנה"י דאימא המלבישים עליהם, (וכנ"ל נשמות אלהי"ם).

ונמצא כי מה שנתבאר לעיל בדרוש א (דף עט ט"ג) שבגלות מצרים היו מתגלים עשרה דמים אלו שהם עשרה שמות אהי"ה בריבוע וכנ"ל, הנה הם בחינת הלבושים של המוחין שבזמן הגדלות דז"א, כי בזמן הקטנות

בזמן הקטנות הם לבושים הנקראים אלהי"ם, כי בכינה יש שם אהי"ה ושם אלהי"ם כנודע.

מתוק מדבש

דז"א, הם לבושים הנקראים אלהי"ם, כי בכינה שהיא אימא יש שם אהי"ה בכלים הפנימיים ושם אלהי"ם בכלים החיצוניים, כנודע (נע"ס ט"ו פ"ו).
הקשה השמן ששון (אום ד) על מה שכתב הרב ז"ל כי בזמן הקטנות הם לבושים הנקראים אלהי"ם, ובמבוא שערים ש"ה ח"ב פ"ה (דף מז ט"ד) כתב הרב ז"ל דבזמן הקטנות הוא ריבוע אהי"ה ע"כ, ועיין בש"ש מה שמתרין.

ענין צ'ל'מ' דצ'ל"ם

הנה ענין המוחין דז"א הנקראים בשם צ'ל"ם המבוארים לקמן, נתבאר באורך בעין חיים (שכ"ה פ"ד וזכ"מ), וזה ענינו, הנה כאשר נולדו המוחין דז"א מאו"א היו המוחין עומדין ותלויין באויר בלי התלבשות ולא יכלו ליכנס בתוך הז"א מחמת גודל אורם, ואז נתלבשו המוחין בד' ראשונות כחב"ד דתבונה שכל אחת כלולה מי' ספירות הרי מ' דצ'ל"ם, ואחר כך ירדו חלק מהמוחין דז"א בחג"ת דתבונה, שהם ג' ספירות כל אחת כלולה מי' הרי ל' דצ'ל"ם, ואחר כך ירדו חלק מהמוחין דז"א בג' תחתונות נה"י דתבונה, ואלו נתלבשו בתוך ז"א עצמו בפנימיותו, והנה הנה"י דתבונה מתפשטים בכל התשע ספירות דז"א וכל אחת כלולה מי' הרי צ' דצ'ל"ם.

והטעם שהל' מ' דצ'ל"ם אינם נכנסים ומתפשטים בתוך הז"א אלא הם עומדים על גבי ראשו, הוא, כי הקדושה שיורדת למטה אינה אלא בחינה התחתונה שבה, וכל מה שאינה יכולה להתפשט למטה מרוב הארתה נשארת למעלה, ולכן המ' דצ'ל"ם היא בחינה העיקרית של המוחין דז"א, שאי אפשר להם מרוב הארתם לירד יותר למטה מכחב"ד דתבונה, ובחינת המוחין דל' דצ'ל"ם הפחותים מהמוחין שבמ' יורדים ומתלבשים בחג"ת דתבונה, ובחינת המוחין דצ' דצ'ל"ם היא בחינה התחתונה שבמוחין דז"א, והיא הארה שיכול ז"א לקבלה בפנימיותו, ועם כל זה אינו יכול לקבלה אלא באמצעות הלבושים והכלים של נה"י דתבונה, ונמצא כי ב' בחינות הראשונות שהם ל' ומ' דצ'ל"ם לא היה כח בז"א לקבלם אפי' עם לבושים ולכן נשארו בבחינת ב' מקיפים ל' מ' מעל ראשו דז"א, ולא כשאר אורות המקיפים את הז"א גם מהצדדים, עוד דע שכל ג' בחינות אלו שנעשו לז"א מצד תבונה כמו כן נעשו לז"א מצד ישראל סבא, והרב ז"ל מבאר בתבונה ומזה תבין שכן הוא בישראל סבא ע"כ.

ובהמשך המאמרים יבאר הרב ז"ל שיש ג' בחינות צ'ל"ם שהם מוחין פנימיים ומקיפים מצד ישסו"ת בין בקטנות הז"א ובין בגדלותו, ועיין בע"ח (שכ"ה פ"ז ופ"פ

ואחר כך בא זמן גדלות ז"א והוא בן י"ג שנים, ונכנסים בו ממש בחינת מוחין פנימיים דהויות תוך הלבושים דנה"י דאימא^(ד) מבחינת שמות אהי"ה כנזכר לעיל, וכן על דרך זה מוחין פנימיים דהויו"ת תוך לבושים דנה"י דאבא, ואלו הם בחינת צל"ם והם אות צ' דצל"ם כמבואר אצלנו.

אחר כך בז' שנים האחרים נכנסים ז' מקיפים דמוחין דגדלות והם ב' אותיות ל"מ דצל"ם שחשבונום ז', ואז ז"א הוא בן עשרים

מהוק מדבש

ס) שאי אפשר למוחין דגדלות דישסו"ת ליכנס בז"א טרם שיכנסו המקיפים ל' מ' דקטנות בתוך הז"א ע"כ, וכמו כן כאן בליל פסח אי אפשר להכנס המוחין שמצד א"א עילאין בז"א, טרם שיכנסו הל' מ' דגדלות דמצד ישסו"ת.

והנה המוחין המקיפים ל' מ' גם אחר כניסתם בתוך הז"א הם נקראים מוחין מקיפים, על שם תחילת המשכתם שהיו מקיפים על ראש הז"א.

המוחין דגדלות ז"א מצד אבא ואימא הם שמות הויו"ת ממש

ואחר כך אחר שנכנסו המוחין דקטנות בז"א עם הלבושים החיצוניים דישסו"ת בבחינת שמות אלהי"ם, אז בא זמן גדלות ז"א והוא בן י"ג שנים ר"ל שנגמרים ליכנס כשהז"א בן י"ג שנים, ונכנסים בו בתוך הז"א, ממש בחינת מוחין פנימיים דהויו"ת תוך הלבושים הפנימיים דנה"י דאימא^(ד) מבחינת שמות אהי"ה כנזכר לעיל, וכן על דרך זה נכנסים בז"א מוחין פנימיים דהויו"ת תוך לבושים הפנימיים דנה"י דאבא שהם גם כן שמות אהי"ה, והם נכנסים תוך המוחין דאימא שבתוך הז"א, וכנ"ל בתחילת הדרוש (עמ'...), (ס"ג) ואלו המוחין דקטנות וגדלות המתלבשים בחיצוניות ופנימיות דנה"י דישסו"ת הם בחינת אות צ' דצל"ם דז"א, שמפני שהם מתפשטים בתוך כל הט' ספירות דז"א שכל אחד כלול מ' הרי צ' לכן הם נקראים אות צ' דצל"ם, כמבואר אצלנו בע"ח שכ"ח פ"א ופ"ד הנ"ל בהקדמה.

המקיפים ל'מ' דגדלות ז"א נכנסים בז' שנים מ"ג עד ב'

אחר כך שנגמרו ליכנס בז"א המוחין דצ' דצל"ם מצד ישסו"ת, אז בז' שנים האחרים נכנסים בתוך הז"א ז' מקיפים דמוחין דגדלות והיינו שכיון שהז"א צריך לקבל המוחין מאו"א עלאין מוכרחים המקיפים ליכנס בתוך הז"א וכנ"ל בהקדמה, והם ב' אותיות ל"מ דצל"ם דז"א, והם המוחין המתלבשים

שנה גמורים ויכול לישא וליתן בנכסי אביו אפילו בקרקעות, והנה שתי בחינות אלו דמוחין פנימיים ומקיפים אינם רק בחינה אחת ושתייהם נקרא זמן גדלות ראשון.

והנה הענין הוא, במה שנודע ענין אימא עילאה הנחלקת לשתי בחינות בינה ותבונה, כי מן החזה ולמטה נקרא פרצוף תבונה, ומהחזה ולמעלה נקרא בינה, והנה התבונה היא פרצוף בפני עצמה והבינה היא פרצוף בפני עצמה ושניהם ביחד הם פרצוף אחד שלם כנזכר ונקרא פרצוף אחד דאימא עילאה, ואלו הנה"י דמוחין פנימיים ומקיפים דאימא, שלוקח ז"א בגדלותו בהיותו בן י"ג עד היותו בן עשרים שנה, הוא בבחינת כל פרצוף התבונה.

מתוק מדבש

בחג"ת וכחב"ד דישסו"ת שכל ספירה כלולה מי' הרי ל' מ', שבמספר קטן חשבונם ז', שהם הז' ספירות חג"ת כחב"ד דישסו"ת, הנכנסים בז"א במשך ז' שנים, ואז אחר גמר כניסתם ז"א הוא בן עשרים שנה גמורים, והאדם התחתון הרומז לז"א כשהוא בן כ' שנים יכול לישא וליתן בנכסי אביו אפילו בקרקעות (גיטין סה ע"א ונכ"י ע"ס), והנה שתי בחינות אלו דמוחין פנימיים שהם צ' דצ'לם הנגמרים ליכנס בז"א ביי"ג שנים, ומקיפים שהם ל' מ' דצ'לם הנכנסים בז"א בז' שנים האחרים, אינם רק בחינה אחת ושתייהם (ה"ג) נקראים זמן גדלות ראשון דז"א, (וסוד הענין שהז"א יכול לישא וליתן בקרקעות של נכסי אביו, נמצא בע"מ שכה"ה פ"ה ודרושינו לא ימצא עפ"י מה שמצאנו ע"ס).

כל הצ'לם' שבקומת התבונה הוא מחצית פרצוף אימא הכללית והנה ביאור הענין של גדלות ראשון דז"א הוא, במה שנודע (ע"ס ש"ד פ"א) ענין אימא עילאה שהיא אימא הכללית הנחלקת לשתי בחינות בינה ותבונה, כי מן החזה דאימא הכללית ולמטה נקרא פרצוף תבונה, ומהחזה דאימא הכללית ולמעלה נקרא פרצוף בינה, והנה התבונה היא פרצוף בפני עצמה והבינה היא פרצוף בפני עצמה, ושניהם ביחד הם פרצוף אחד שלם כנזכר, ונקרא פרצוף אחד דאימא עילאה שהיא אימא הכללית, ואלו הנה"י דאימא הכללית "מהחזה ולמטה" שהיא כל קומת פרצוף תבונה, שבתוכה מוחין פנימיים ומקיפים דז"א שמצד אימא, שלוקח ז"א בגדלותו בהיותו בן י"ג ר"ל המוחין שבנה"י דתבונה שהם בחינת הצ' דצ'לם שנשלמים ליכנס

כי בתחילה עולה ז"א ולוקח נה"י דאימא עם המוחין פנימיים שבתוכם ונעשים בו מוחין פנימיים בהיותו בן י"ג שנה, ואחר כך בז' שנים אחרים לוקח המחצית תחתון של תפארת דאימא עם המוחין שבו ונעשים בו מוחין מקיפים, וכפי זה נמצא כי ל"מ דצל"ם הם שיעור שני שלישים תחתונים דתפארת דאימא^(ה) ואז נשלם לעשרים שנה.

ונמצא כי כבר לקח כל פרצוף התבונה כולו אבל איננו רק מחצית פרצוף אימא עילאה בלבד כנזכר.

ונודע כי כמו שאימא עילאה נחלקת לשני פרצופים בינה ותבונה,

מתוק מדבש

בו בי"ג שנה, והמוחין שבחג"ת כחב"ד דתבונה שהם הל' מ' דצלם שנכנסים בו עד היותו בן עשרים שנה, הוא בבחינת כל פרצוף התבונה.

ומפרש כי בתחילה עולה ז"א ולוקח נה"י דאימא הכללית עם המוחין פנימיים שבתוכם שהם בחינת צ' דצל"ם המלוכשים בנה"י דתבונה ונעשים בו מוחין פנימיים ונשלמים ליכנס בו בהיותו בן י"ג שנה, ואחר כך בז' שנים אחרים לוקח הז"א המחצית תחתון ר"ל ב' שלישים תחתונים של תפארת דאימא הכללית עם המוחין שבו שהם בחינת ל' מ' דצל"ם המלוכשים בחג"ת כחב"ד דתבונה ונעשים בו מוחין מקיפים, וכפי זה נמצא כי ל"מ דצל"ם הם שיעור שני שלישים תחתונים דתפארת דאימא^(ה) הכללית בלבד, כי הם קצרי הקומה (כדלעיל דף סד ט"ז וצנלאומי סנת כרך א עמ' רסו), ואורך כל אחד מהם כשליש מהנה"י דתבונה בלבד, ואז נשלם הז"א לעשרים שנה.

ונמצא כי כבר לקח הז"א כל פרצוף התבונה כולו כי הנה"י דתבונה נשלמו ליכנס בז"א בהיותו בן י"ג שנה, והחג"ת כחב"ד נשלמו ליכנס בו בהיותו בן כ' שנה, אבל כל פרצוף התבונה איננו רק מחצית פרצוף אימא עילאה בלבד ר"ל אימא הכללית כנזכר.

כל הצל"ם שבקומת ישראל סבא הוא מחצית פרצוף אבא הכללי וממשיך ואמר ונודע (נע"ט סי"ד פ"א) כי כמו שאימא עילאה שהיא אימא הכללית נחלקת לשני פרצופים, מהחזה ולמעלה פרצוף בינה ומהחזה

כן אבא עילאה נחלק על דרך זה ממש לשני פרצופים חכמה וישראל סבא.

והנה¹⁰ כמו שלקח ז"א מבן י"ג עד בן עשרים מוחין דאימא הפנימיים ומקיפים בפרצוף התבונה אשר כולו איננו רק מחצית פרצוף דאימא, כמו כן לקח גם כן מוחין דאבא פנימיים ומקיפין בפרצוף ישראל סבא אשר כולו איננו רק מחצית פרצוף דאבא.

ונמצא כי בקטנותו דז"א לקח מוחין פנימיים ומקיפים מצד חיצוניות ישראל סבא ותבונה, ובגדלותו לקח מוחין פנימיים ומקיפים מצד פנימיות ישראל סבא ותבונה.

מתוק מדבש

ולמטה פרצוף תבונה, כן אבא עילאה שהוא אבא הכללי נחלק על דרך זה ממש לשני פרצופים, מהחזה ולמעלה פרצוף חכמה ומהחזה ולמטה פרצוף ישראל סבא.

הצל"ם דישראל סבא ותבונה נכנס בז"א עד היותו בן כ' שנה והנה¹¹ כמו שלקח ז"א מבן י"ג עד בן עשרים מוחין דאימא הפנימיים ומקיפים בפרצוף התבונה ר"ל שנשלמו הפנימיים ליכנס בז"א בהיותו בן י"ג שנים והמקיפים נשלמו ליכנס בז"א בהיותו בן עשרים שנים, אשר כולו כל פרצוף התבונה איננו רק מחצית פרצוף דאימא הכללית, כמו כן באותם הכ' שנים (ט"ז אות ז' ואות י משמאלו"ל אצות פ"ה מכ"ט) לקח הז"א גם כן מוחין דאבא פנימיים ומקיפין בפרצוף ישראל סבא אשר כולו איננו רק מחצית פרצוף דאבא הכללי.

צ'ל"ם דקטנות וצ'ל"ם דגדלות מחיצוניות ופנימיות דישראל וחוזה בקיצור על כניסת המוחין דקטנות וגדלות בז"א, ואמר ונמצא כי בקטנותו דז"א לקח מוחין פנימיים ומקיפים שהם ג' בחינות צ' ל' ס' מצד כלים דחיצוניות ישראל סבא ותבונה הנקראים מוחין דקטנות ראשון, ובגדלותו לקח הז"א מוחין פנימיים ומקיפים שהם ג' בחינות צ' ל' ס' מצד כלים דפנימיות ישראל סבא ותבונה הנקראים מוחין דגדלות ראשון, וכשהז"א בן כ' שנים נגדל בכל אלו הבחינות.

ואחר כך חוזר ז"א לבחינת קטנות וגדלות אחרים יותר עליונים, והוא בבחינת פרצוף חכמה ובינה שהם חצאין העליונים של פרצופי אבא ואימא מהחזה שלהם ולמעלה.

ולכן הקטנות והגדלות הראשונים אנו מכנים אותם וקורים אותם נה"י דאבא ואימא^(ז), והקטנות והגדלות השניים אנו מכנים וקורים אותם בחינת חג"ת דאבא ואימא^(ח) לפי שהחכמה ובינה הם מן החזה דאבא ואימא ולמעלה אשר שם הוא בחינת חג"ת שלהם.

מתוק מדבש

פרצופי חכמה ובינה הם מחצית העליון מהחזה ולמעלה דאבא ואימא הכלליים

וממשיך ואמר ואחר כך שנגמרו ליכנס בז"א הקטנות וגדלות הראשונים מצד ישראל סבא ותבונה, חוזר ז"א לקחת בחינת קטנות וגדלות אחרים יותר עליונים הנקראים מוחין דקטנות וגדלות שני, והוא בבחינת פרצופי חכמה ובינה שהם חצאין העליונים של פרצופי אבא ואימא הכלליים, והיינו מהחזה שלהם ולמעלה (כמזכיר לעיל צעמ'...).

ולכן הקטנות והגדלות הראשונים שהם המוחין דז"א מצד ישו"ת הנמצאים באבא ואימא הכלליים מהחזה ולמטה, אנו מכנים אותם וקורים אותם (ס"ג) בחינת נה"י דאבא ואימא^(ז) הכלליים, וכי שלישי תפארת מהחזה ולמטה שהם חג"ת כחב"ד, והיינו ל' מ' דישו"ת, נכללים בנה"י דאבא ואימא הכלליים, והקטנות והגדלות השניים שהם המוחין דז"א מצד חכמה ובינה הנמצאים באבא ואימא הכלליים מהחזה ולמעלה, אנו מכנים וקורים אותם בחינת חג"ת דאבא ואימא הכלליים, לפי שהחכמה ובינה הם מן החזה דאבא ואימא הכלליים ולמעלה, אשר שם הוא בחינת חג"ת שלהם של אבא ואימא הכלליים. והטעם שאין אנו קוראים את חכמה ובינה גם בשם חב"ד של אבא ואימא הכלליים, הוא, כי אבא ואימא הכלליים בצד הב"ן שלהם הם חג"ת ונה"י לבד, כי חב"ד דחכמה ובינה דב"ן לקחם עתיק (כמזכיר צע"ס שי"ז פ"א), נמצא כי פרצופי ישראל סבא ותבונה נקראים בשם נה"י, ופרצופי חכמה ובינה נקראים בשם חג"ת (ע"ס שער כ' סוף פ"ז), והחג"ת מצד הב"ן משמשים לאבא ואימא הכלליים לחב"ד וחג"ת, (דברי שלום שאלה כג).

ונמצא כי אחר עשרים שנה חוזר ז"א לעלות עלייה אחרת ולוקח
חיצוניות או"א חכמה ובינה בסוד מוחין פנימיים ומקיפים ואז
נקרא קטנות שני דז"א, ואחר כך חוזר לעלות עוד ולוקח פנימיות
חכמה ובינה בסוד מוחין פנימיים ומקיפים, ואז נקרא גדלות שני דז"א.

מתוק מדבש

כתב השמן ששון בע"ח (שי"ד פ"ג מ"ג ד"ה נמלא) על מה שכתב הרב ז"ל כי בינה
היא חג"ת דאימא הכללית, וז"ל, וצריך להבין דכפירוש הנזכר (נע"מ שי"ב) דד'
ראשונות דבינה לקחם עתיק ואם כן לא נשאר לאימא אלא מגבורה ולמטה, ואיך
מונה עתה באימא החסד בכלל, (שצ"ה היא חג"ת דאימא והיה לו לומר רק גבורה ותפארת
דאימא), וי"ל דמה שמונה (את החסד) הוא יען דאבא כלול באימא וחדא מינייהו נקט,
(וכשאומר צינה הכונה לחכמה וצינה, ונחכמה לקח עתיק רק את החסד דצ"ן ולא את החסד דצ"ן,
ועל שם החכמה אמר שהצינה היא חג"ת), ועיין (ע"ח) ש"ך סופי"ב דאו"א הם חג"ת (דאבא
ואימא הכלליים), ע"כ.

(וצדצ"י שלום (שאלה כד) הקשה על הע"ח הנזכר, וז"ל צקינור, אך צריך להבין דצינה צ"ן דאבא
ואימא וישראל סבא ותצונה דהיו חילוקם כך דצ"ד דאבא ואימא לקחם עתיק יומין, אבל צ"ס
מ"ה לקחו כל הי"ס דצינה דמ"ה (ולמה לא יקראו חכמה וצינה גם צ"ס חצ"ד).

תשובה יוצן עמ"ש הרב מורי זקניי (הרש"ש) ז"ל בחידושו (דף לט ט"ד), וז"ל צקינור, דצ"ס חודשי
החורף נתקנים שש קצוות דז"א והוא צחינת מ"ה, וצ"ס חודשי הקיץ נתקנים שש קצוות הנוקבא
והוא צחינת צ"ן, (וצינור הענין צקינור הוא, כי ז' המלכים מצחינת שש צ"ן נשצרו, ומיתוקם הוא על
ידי השם מ"ה, והנה השם מ"ה כלול ממ"ה וצ"ן, והשם צ"ן כלול ממ"ה וצ"ן, וצ"ק דז"א המ"ה
דמ"ה מתחצרים עם המ"ה דצ"ן, וצ"ק דנוקבא הצ"ן דמ"ה מתחצרים עם הצ"ן דצ"ן), ודע דכל
המשכת המוחין צליל פסח הוא לצחינת צ"ן הנקרא נוקבא, יעוין שש צאורן, וצ"ה אתי שפיר דהכא
צדושי פסח קרא לאבא ואימא וישראל סבא ותצונה צ"ס חג"ת ונה"י יען דהכא אנו עסוקים צ"ס צ"ן
שהיא הנוקבא, וצ"ס צ"ן חצ"ד דאבא ואימא לקחם עתיק יומין והרי הם צחינת חג"ת ונה"י עכ"ל).

צ'לים' דקטנות וגדלות שני הם החיצוניות ופנימיות דפרצופי חכמה ובינה
ומסיק דבריו ואמר ונמצא כי אחר עשרים שנה שגמר הז"א לעלות בחיצוניות
ופנימיות דישראל סבא ותבונה בג' בחינות צ'לים' שלהם, חוזר ז"א לעלות
עלייה אחרת (ה"ג) ולוקח כלים של חיצוניות חכמה ובינה בסוד מוחין
פנימיים ומקיפים שהם ג' בחינות צ'לים', ואז נקרא קטנות שני דז"א, ואחר
כך חוזר הז"א לעלות עוד ולוקח כלים של פנימיות חכמה ובינה בסוד
מוחין פנימיים ומקיפים שהם ג' בחינות צ'לים', ואז נקרא גדלות שני דז"א.

והרי הם שני מיני קטנות ושני מיני גדלות בישראל סבא ותבונה
 ובחכמה ובינה, וכולם אינם רק שני פרצופים דאבא ואימא
 ואז ז"א הנקרא בן בכור יורש מקום אביו ואמו עליונים ונקרא
 זקן ממש ואינו בחור לפי שעלה למדריגה חכמה ובינה העליונים
 הנקרא זקנים.

מתוק מדבש

ח' בחינות מוחין דז"א הנמשכים מחיצוניות ופנימיות של ד' פרצופים
 חכמה ובינה, ישראל סבא ותבונה, שבכללותם הם אבא ואימא כלליים
 והרי המוחין הם שני מיני קטנות קטנות ראשון וקטנות שני, ושני מיני גדלות
 גדלות ראשון וגדלות שני, דהיינו קטנות וגדלות ראשון עולה הז"א בישראל
 סבא ותבונה וקטנות וגדלות שני עולה הז"א בחכמה ובינה, וכולם כל הד'
 פרצופים אינם רק שני פרצופים דאבא ואימא הכלליים, שמהחזה ולמעלה
 הם חכמה ובינה הנקראים אבא ואימא עלאין, ומהחזה ולמטה הם נקראים ישראל
 סבא ותבונה, ואז כשיש לו מוחין דגדלות שני ז"א הנקרא בן בכור על שם
 המוחין דגדלות (וכנ"ל דרוש א לעיל ט"ז עמ"ל...) הוא יורש מקום אביו ואמו עליונים
 ר"ל מקום אבא ואימא עלאין, ונקרא זקן ממש ואינו בחור לפי שעלה (ה"ג)
 למדריגת חכמה ובינה העליונים (ה"ג) הנקראים זקנים.

הנה בשער המצוות תחילת פר' קדושים מבואר כי בן שישים שנה כבר נכנסו
 המוחין דאבא ולכן נקרא זקן, ע"כ. נמצא כי מבן עשרים עד בן שישים
 נכנסים המוחין דאבא ואימא עלאין, וכ"ה באוצר החיים קאמרנא (ויקרא כו ז),
 ובדרך אפשר נראה לחלק סדר כניסתם, כי מעשרים עד שלשים נכנסים בז"א
 צל"ם דקטנות שני דאימא, ומבן ל' עד מ' נכנסים צל"ם דקטנות שני דאבא,
 ומבן מ' עד נ' נכנסים צל"ם דגדלות שני דאימא, ומבן נ' עד ס' נכנסים צל"ם
 דגדלות שני דאבא.

להבין המאמר הבא בעזה"י נקדים מה שכתב השמן שישון בדרוש מנחת שבת (אום
 יח) ובדרוש חג השבועות (אום יד), כי עליית הז"א בקומת אריך אנפין במנחת
 שבת ובחג השבועות היינו בגולגלתא ומוחא סתימאה דאריך אנפין שהם שורש הדיקנא
 דאריך, (וכמזכיר צנח"ט דף יט ט"א נמחילמו ודף לו ט"ד), ולפי זה נבאר מאמר הבא,
 שהז"א עולה בדיקנא דאריך דהיינו בשורש הדיקנא שלו שהוא גולגלתא ומוחא סתימאה
 שהם כתר וחכמה דאריך.